

Kaupan alan toiminnanharjoittajille

TIEDOTE KAUPAN ALAN TOIMINNANHARJOITTAJIEN VELVOLLISUUKSISTA PALAVIEN NESTEIDEN TAI KAASUJEN MYYMÄLÄSÄILYTYKSESSÄ

Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (855/2012) kumottiin uudella samannimisellä asetuksella (685/2015, kemikaalivalvonta-asetus) 1.6.2015. Asetuksessa otettiin aiempaa paremmin huomioon kaupan alan tarpeet palavien nesteiden säilytykseen ja varastointiin liittyen. Uuden asetuksen 49 §:n 1 momentin mukaan myymälähuoneena käytettävässä paloteknisessä osastossa tai usean myymälähuoneen muodostamassa, samaan palotekniseen osastoon kuuluvassa kauppakeskuksessa tai vastaavassa myymäläkeskittymässä palavien nesteiden ja syttyvien kaasujen enimmäismäärä riippuu kohteen suojaustasosta ja vaarallisten kemikaalien vaaraluokituksesta. Lähtökohtaisesti palavien nesteiden ja syttyvien kaasujen määrät on pidettävä myymälätiloissa mahdollisimman pieninä.

Kaupan kemikaalien säilytyksen ja varastoinnin valvonta

Myymälöissä tapahtuvan vaarallisten kemikaalien säilytyksen ja varastoinnin valvonta kuuluu alueen pelastusviranomaiselle. Jakeluaseman sekä vähittäismyymälän tai useamman vähittäismyymälän muodostaman kauppakeskuksen harjoittamaa vaarallisten kemikaalien varastointia on aina pidettävä vähäisenä (5 §), jolloin valvonta kuuluu myös alueen pelastusviranomaiselle.

Kemikaalivalvonta-asetuksen antamisen yhteydessä julkaistiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston opas ”*Palavien nesteiden säilytys kaupassa*”. Kyseisessä oppaassa on tarkemmin määritelty, miten kohteen suojaustaso vaikuttaa säilytettävien kemikaalien enimmäismääriin. Pelastuslaitosten tulkintakäytänteitä yhtenäistävänä linjauksena on, että ko. opasta tulee lähtökohtaisesti noudattaa.

Palavat nesteet ja palavia kaasuja sisältävät aerosolit kiihdyttävät tulipaloa ja sen etenemistä. Tämän vuoksi niiden määrää rajoitetaan. Määrärajoitusten ja suojausratkaisujen tavoite on ennen kaikkea kaupan henkilöturvallisuuden varmistaminen, omaisuusvahinkojen torjunta sekä pelastuslaitoksen toimintaedellytysten turvaaminen.

Esimerkkejä palavia nesteitä tai kaasuja sisältävistä tuotteista on spraymaalit, lakat, liuottimet, uretaanivaahdot, deodorantit, lasinpesunesteet ja sytytysnesteet. Näiden tuotteiden myyntiä harjoitetaan useissa myymälöissä ja kauppakeskuksissa (rautakaupat, maalikaupat, autotarvikeliikkeet, tavaratalot, supermarketit). VTT:n tekemissä palokokeissa alkoholijuomien on havaittu aiheuttavan siinä määrin vähäistä palovaaraa muun muassa pakkaustyyppistä johtuen, että ne eivät edellytä erityisiä suojausratkaisuja tai määrien rajoittamista

Ilmoitusvelvollisuus

Toiminnanharjoittajan on toimitettava alueen pelastusviranomaiselle ilmoitus vaarallisten kemikaalien vähäisestä käsittelystä ja varastoinnista mikäli myymälässä varastoitava vaarallisten kemikaalien määrä on suurempi kuin kemikaalivalvonta-asetuksen 5 §:ssä on säädetty. Ilmoitus pelastusviranomaiselle tulee tehdä, mikäli myymälässä on yhtä vaarallista kemikaalia vähintään kemikaalivalvonta-asetuksen liitteen I

osan 2 taulukon sarakkeessa 1 ilmaistu vähimmäismäärä tai keskenään samaan luokkaan kuuluvia kemikaaleja vähintään liitteen I osan 1 taulukon sarakkeessa 1 ilmaistu vähimmäismäärä. Ilmoitus tulee tehdä myös, mikäli myymälässä varastoitavien terveyst-, ympäristö- tai fyysikaalista vaaraa aiheuttavien kemikaalien suhdelukujen summa on yhtä suuri tai suurempi kuin 1.

Pelastuslaitokset ovat tuottaneet yhteistyössä tarvittavat lomakkeet kemikaali-ilmoitusten laatimiseen. Lomakkeistosta löytyvän excel-tilin avulla voi tarkistaa, onko toiminta ilmoitusvelvollista vai ei syöttämällä taulukkoon kaikkien myymälän vaarallisten kemikaalien määrät vaarakohtaisesti. Taulukko ilmoittaa vaarallisten kemikaalien suhdeluvun. Ilmoituslomakkeet on ladattavissa Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston www-sivuilta osoitteesta <http://www.pelastuslaitokset.fi/Kumppanuusverkosto-352>

Suojausratkaisut

Myymälän suojausratkaisujen tarve ei riipu siitä, onko harjoitettava toiminta ilmoitusvelvollista vai ei. Ilmoitusvelvollisuus on toiminnanharjoittajakohtainen, mutta tarvittavat suojausratkaisut ovat kiinteistökohtaisia. Toiminnanharjoittajan on siis toimittava yhteistyössä kiinteistön omistajan kanssa. Kiinteistön omistaja koordinoi palavien nesteiden enimmäismääriä ja suojausratkaisuja. Palavien nesteiden ja kaasujen jakaantuminen esimerkiksi kauppakeskuksen eri liiketiloihin on toiminnanharjoittajien ja kiinteistön omistajan välinen sopimusasia.

Mikäli toimintaa harjoitetaan kauppakeskuksessa, kiinteistön omistajan kanssa suunnitellaan eri toiminnanharjoittajien kesken tuotteiden sijoittelu, enimmäismäärät ja suojausratkaisut. Suositeltava toimintatapa on, että kauppakeskus (kiinteistön omistaja) välittää keskitetysti kaikkien kauppakeskuksen myymälöiden kemikaali-ilmoitukset pelastusviranomaiselle. Mikäli toiminta ei ole ilmoituksenvaraista, toteutetaan Tukesin oppaan mukaiset suojausratkaisut. Tällöinkin kiinteistön omistajan kanssa yhteistyössä suunnitellaan eri toiminnanharjoittajien kesken tuotteiden sijoittelu, enimmäismäärät ja suojausratkaisut.

Pelastuslaitosten suorittaman valvonnan yhteydessä on havaittu, että kaupan alalla ei toistaiseksi ole riittävässä laajuudessa ryhdytty kemikaalivalvonta-asetuksen edellyttämiin toimenpiteisiin. Muun muassa Tukesin oppaan mukaisia suoja-asetuksia sekä paloturvakaappeja puuttuu vielä monista myymälöistä. Tilanne edellyttää siten vahvempaa ohjausta ketjun johdolta. Vastuullisen kaupan alan toimijan tulee toteuttaa asetuksen mukaiset suojausratkaisut ilman, että valvontaviranomainen tulee sitä jokaisen myymälän kohdalla erikseen määräämään.

Lisätietoja ja neuvontaa palavien nesteiden säilytyksestä ja varastoinnista myymälässä saatte alueenne pelastuslaitokselta. Pelastuslaitosten yhteystiedot on saatavissa internetistä osoitteesta www.pelastuslaitokset.fi

Mikäli alueen pelastustoimen kanssa ei ole muuta sovittu, odotamme että tämän kirjeen mukaiset ratkaisut on toteutettu 31.8.2018 mennessä. Alueen pelastusviranomaisen voi tarvittaessa käyttää hallinnollisia pakkokeinoja kemikaaliturvallisuuslain 123 §:n mukaisesti lainmukaisen tilan saavuttamiseksi.

Tämä tiedote on laadittu pelastuslaitosten kumppanuusverkoston kemikaalivalvontatyöryhmässä ja hyväksytty lähetettäväksi kaupan alan toiminnanharjoittajille Suomen pelastusjohtajien kokouksessa 14.11.2017. Lisätietoja saa liitteen pelastuslaitoskohtaisilta yhteyshenkilöiltä.

Seuraava tähän tiedotteeseen liittyvä materiaali on ladattavissa pelastuslaitosten kumppanuusverkoston www-sivuilta www.pelastuslaitokset.fi / julkaisut / materiaali / kemikaaliturvallisuus

Kemikaali-ilmoituslomake ilmoituksen tekemiseen pelastusviranomaiselle

Kemikaali-ilmoitus liite kemikaalitaulukko kemikaalimäärien kokoamiseen

Palavat nesteet kaupassa -ohje (Tukes)

Pelastuslaitosten yhteyshenkilöt, joilta saa lisätietoa vaarallisten kemikaalien myymäläsäilytyksestä

Tarkentavia ohjeita vaarallisten kemikaalien myymäläsäilytykseen